

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Pars I. De Testamentis, Codicillis, & ultimis voluntatibus. Pars II. De Hærede, & Hæreditate. Pars III. De Legitima Trebellianica, & aliis Detractionibus

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1690

Disc. L. Romana hæreditatis de Boisson. An valeat testamentum minoris favore curatoris; Et incidenter, an dicatur testamentum, quod sub commemoratione pietatis factum sit favore privati, cum quo alia ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74043](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74043)

Duplici etiam considerabili circumstantia accedente; Una scilicet probati usus loquendi testatoris, qui vivens, præfatos legitimos conjunctos, *sobrinos* quoque nuncupare solebat; Et altera, ex onere eis nominatim injuncto, faciendi celebrare mille missas pro ejus anima, concedendo plurimum annorum dilationem, absque eo quod, (præter dicta bona patrimonialia,) superessent effectus, ex quibus impleri posset dictum onus, quod non nisi ex fructibus dictorum bonorum impleri ab eis poterat, unde propterea dilationem eis concessit, ut commodè id sequi posset; Atque ex his omnibus simul junctis, clara pro meo judicio videbatur prædictæ Sac. Consilii determinationis justitia.

ROMANA HÆREDITATIS DE BOISSON

PRO

LAURENTIO RONCONO

CUM

JACOBO FERRO.

Causa decisus per Rotam pro Jacobo, postea concordatus.

An valeat testamentum minoris favore curatoris; Et incidenter, an dicatur pium testamentum, quod sub commemoratione pietatis factum sit favore privati, cum quo alia ratio temporalis affectionis urgeat.

SUMMARIUM.

- 1 *Acti series.*
- 2 *Resolutiones cause.*
- 3 *An testamentum dicatur ad pias causas si fiat privato benevolæ eum assertione pietatis.*
- 4 *An valeat testamentum minoris favore curatoris, referuntur varia opiniones.*
- 5 *Quomodo ista questio decidenda sit, datur distinctio fraudis, vel sinceritatis.*
- 6 *Qualis debeat esse probatio fraudis.*
- 7 *Revocatio testamenti quamvis non solemnis, ad quem effectum consideranda sit.*
- 8 *Et quod sit questio facti, pro istius qualitate decidenda.*

DISC. L.

Carolus Balthassar de Boisson, postquam testamentum condiderat favore Jacobi ejus curatoris, ex casuali vulnere lethali invenatione habito, morti proximus, coram aliquibus testibus, in ipso venationis loco dixit, heredem instituere Laurentium ejus compatrem, ut memoriam haberet ejus animæ, atque pro eo Deo preces effunderet. Unde propterea, sequuta morte, Laurentius, in vim hujus ultimæ dispositionis, ab A. C. seu Præfato deputato, sententiam favorabilem obtinuit; Commissa verò causa in *Rota coram Alberгато*, contrarium favore Jacobi in primo testamento instituti, resolutum fuit sub diebus 1. Aprilis 1658. & 16. Junii 1659. quarum resolutionum prima est impressa p. 12. *rec. decis. 327.* Commissaque de novo causa in eadem *Rota coram*

Taisa, ulteriorem progressum non habuit, quia fortè concordia illi finem dedit; Cumque Laurentius duplici jure veniret, Uno scilicet jure proprio, in vim dictæ institutionis, Ex altero ex persona venientium ab intestato in vim cessionis ab eis reportatæ; Hinc proinde, in his disputationibus, duo fuerunt puncti; Primò scilicet, super validitate secundi testamenti; Et secundò, quatenus illud esset invalidum super invaliditate primi, utpotè conditi ad favorem curatoris.

Quatenus pertinet ad primum; Certum erat, quod in terminis testamenti ad causas prophanas, illud sustineri non poterat, etiam si non obstaret Statutum Urbis pluries enunciatum, sed procedendum esset cum terminis *text. in cap. cum esses de testamen.* dum non aderant quatuor testes idonei, & contestes; Unde propterea totum jus secundi testamentarii restringebatur ad punctum, an dici posset dispositio ad pias causas, stante quod testator injunxerat onus effundendi Deo preces pro ejus anima; Verùm id rejectum fuit; Et quidem probabiliter, ad eò ut mihi pro Laurentio succumbente scribenti (reflectendo ad veritatem), probabiles visæ fuerint resolutiones, quoniam cum dictus Laurentius non esset ad eò pauper, quod ei elemosinæ, seu pietatis causa congrueret, dum erat artifex, qui cum ejus arte decenter propriam personam, ac familiam sustentabat; Et converso concurreret motivum nimix familiaritatis, ac etiam spiritualis cognationis, hinc intrabat potius præsumptio, ut ex his causis principaliter; non autem ex motivo pietatis, dispositio prodisset, ex deductis in dictis *disc. 1. præfertim n. 38.* & pluries in præcedentibus.

Quare major, ac penè tota questio fuit super altero puncto, an scilicet sustineretur primum testamentum à minore conditum favore curatoris; In hoc autem, negativam tenent *Castr. conf. 231. num. 2. vers. Ceterum, res mali exempli lib. 2. Duennas reg. 31. ampliat. 6. Rebuff. ad Consil. Galliatir. de donat. gloss. 3. Caldas. in l. si Curatorem habens num. 27. ad finem, Cavalcan. de tutore num. 279. Montan. eodem tract. cap. 50. num. 8. Peregr. de jure Fisci lib. 2. tit. 6. n. 12. Maria voto 198. Menoch. conf. 1073. n. 6. Cancr. lib. 1. var. cap. 7. de tutore num. 150. Bismius conf. 234. lib. 3. & alii relati per Censal. ad unic. C. si quis Imper. maledix § 23. n. 1. & seqq.*

Affirmativam autem, è converso pro testamenti validitate tenent *Peregr. conf. 59. numer. 13 & seqq. lib. 6. Galvan. conf. 42. numer. 5. & sequen. Maria conf. 76. Costa Ticinen. conf. 26. numer. 1. & sequen. Gutier. de tutel. part. 2. cap. 14. num. 21. & sequen. Galvanet. ejus formalis transcriptor eodem tract. de tutel. cap. 54. Balthassar. de Tomasio tract. 8. de tutore & curatore decade 4. tit. 19. c. 44. num. 4308. & alii relati per Censal. ubi supra. Hodiern. contr. 14. num. 44. & seqq.*

Quidquid autem sit de unius, vel alterius opinionis veritate, ubi de articulo ageretur, academi-⁵ cè, ac in abstracto (quo casu in dubio admitterem probabiliorum videri opinionem pro validitate actus, quæ regulariter attendenda est, quoties reprobatio in jure non habetur expressa); Dicebatur tamen, ut ista videretur, potius questio facti, quam juris, ex singulorum casuum individuis circumstantiis decidenda; Si enim istæ sinceritatem suaderent, tunc pro validitate respondendum esset, & hic erat casus, de quo agit *Peregr. dist. conf. 59. de testamento scilicet condito per constitutum in ætate 23. annorum, & qui ferè per decennium supervixerat in continuata benevolentia*

lencia cum instituto, absque eo; quod aliquid in contrarium motivaret; Secus autem ubi de dolo, ac seductione, vel saltem, non sinceritate dubitari possit, ut admittunt iidem *Gurtier. & Galganett. ubi supra, Marta d. cons. 79. in fine; idem Peregr. cons. 19. num. 10.* & ceteri relati per *Censul.* ubi supra; ubi plures deducit praesumptiones, & conjecturas doli, ac praesumptionis.

Ad istum autem effectum ponderabam, ut desideranda non sint plenae, & concludentes probationes, doli veri, ac fraudis, vel seductionis positivo, sed quod qualescumque suspensiones sufficerent, quae denotarent voluntatem, non omnino liberam, ac sinceram, ob malam praesumptionem militantis ratione metus saltem reverentialis, ac familiaritatis, cum quo, inexerti adolescentes, induci solent ad faciendum totum id, quod ab eorum curatoribus, vel educatoribus suggeritur. Ideoque magna differentia est inter testamentum conditum ad favorem alterius, in quo dicta ratio non urgeat, & istud, in quo non agebatur de simplici curatore, honorum administrationi deputato, sed etiam de pedagogo, atque educatore, itaque circumstantia videbatur in proposito nimium considerabilis.

Ac etiam quia, si *Castr.* generaliter dicit, ut haec sit res mali exempli, fortius talis iudicanda est in Urbe, ad quam, ex omnibus Europae partibus, ad litteras, bonasque artes addiscendas, confluunt ditissimi pueri, ac adolescentes, qui ferè omnes educantur in dozinis, & collegiis, sub cura huiusmodi pedagogorum, qui cum nimia facilitate, has dispositiones captare valent, cum periculo insidians deinde eorumdem adolescentium vitae, ideoque satis cautè in hoc procedendum esse dicebam.

Non deficiebant autem suspensiones seductionis, ac non liberæ, atque sinceræ voluntatis, declarata à subseque quibus duplicentis, & rancoribus inter eos, cum repetitis conquestibus ante casum, super huiusmodi seductione ad faciendum dictum testamentum, & super cuius revocatione, aliquos Curiales, idem inexpertus adolescens consuluerat; Unde propterea dicebam, quod ubi etiam ejus voluntas, in actu moriendi, coram testibus, ut supra explicata, non sufficeret ad testamentum validum, ac perfectum, quod prioris validi, ac perfecti revocatorium esset (ut probabilius ut supra ego quoque credebam) adhuc tamen, id satis attendi deberet, ad declarandum morientis animum, dictique actus non sinceritatem, ita ut potius, ita applicaretur prior opinio *Castr.* & sequacium quam altera; Potissimè quia iidem *Peregr. Marta, & Casta, & ceteri* pro validitate allegati, principale fundamentum constituunt in perseverante voluntate disponentis usque ad obitum, quæ per acquiescentiam saltem declarata sit, cujus contrarium in presenti concurrebat; Ideoque, spectatis etiam Auctoribus in secunda decisione ponderatis, cum hac distinctione procedentibus, probabilius videbatur in herendum esse prioris opinioni, ob circumstantias facti, cujus potius, & applicationis, praesens questio esse videtur, quam juris, unde propterea, certam regulam generalem non recipit, sed pro singulorum casuum circumstantiis decidenda est; In dubio autem, ac regulariter, pro secunda opinione, ac validitate actus respondendum videtur, ex generali regula, quæ in dubio validitati potius assit, ac delicti exclusioni.

Card. de Luca P. 1. de Testam.

ROMANA INVALIDITATIS TESTA- MENTI

PRO

HIACYNTHO ALTOMARE

CUM

FISCO.

Casus disputatus coram Thesaurario resolutus pro Fisco.

An valeat testamentum infirmi ad favorem medici, seu illud litigantis, ad favorem Judicis, vel Advocati.

SUMMARIUM.

- F**acti series.
- 1 Prohibitum est medico contrahere cum infirmo, seu etiam aliam dispositionem obtinere.
 - 2 Idem in Advocato, Procuratore, Notario, custode carcerum, & similibus.
 - 3 Declaratur quando hac procedant.
 - 4 Ea qua habetur in contrahibus, non procedunt in ultimis voluntatibus, & de ratione differentiae.
 - 5 De duplici facie medici cum infirmo.
 - 6 De aharatione differentiae inter contractus, & ultimas voluntates.
 - 7 De circumstantiis facientibus cessare dictam prohibitionem.
 - 8 Quomodo iste quaestiones decidi debeant.

DISC. LI.

CUM Jo. Rubertus, carens hærede legitimo, aded, ut sibi ab intestato decedenti, Fiscus tanquam in bonis vacantibus succederet, condidisset testamentum, per schedulam clausam, cum nuncupatione implicita, juxta formulam positam per *Bart.* de qua supra *disc. i. & in aliis*, atque mortuo testatore compertus esset institutus hæres Hiacynthus ejus medicus; Hinc Fiscales prætere coeperunt dicti testamenti invaliditatem, utpote conditi per infirmum ad favorem medici *ad tex. in l. medicus ff. de var. & extraor. crim. gloss. in l. quisquis verbo contractum Cod. de postulan. Gugliel. de Benedic. in cap. Raym. Petrus Pecch. de testam. conjug. & alii relati per Oleam de cess. jur. lit. 3. quaest. 11. sub num. 36.* Ac etiam fiscales allegabant *Simones de Olapred. seu Olivos quaest. notab. lib. 5. cap. 19. & Charles de Boniques de Expres. sect. 4. de forma testam. n. 34. & tit. 3. sect. 3. n. 43.* quos ego non vidi.

Scribens ego pro Hiacyntho hærede instituto (etiam in sensu veritatis) contrarium verius dicebam; Primò quia etiam in ipsis terminis contractuum de quibus lequitur *lex in d. l. medicus*, ex quo inferitur ad Judices, & Advocatos, ac Procuratores, immò etiam ad Notarios, & custodes carcerum, ac similes, ex deductis per *Gomez. lib. 2. var. cap. 14. in fine Falic. de soc. cap. 8. n. 2. cum seq. & sub rit. de Alien. & Contrah. disc. 41. & 42.* Id procedit, ubi contractus initus est in statu, in quo suspicio concu-

K 2

lionis

De LUCA
de
Testamentis
et cat.
CIV
9